

Pedagogická evaluace

Evaluace

Evaluace znamená stručně hodnocení. Pedagogická evaluace je „zjišťování, porovnávání a vysvětlování dat charakterizujících stav, kvalitu, fungování, efektivnost škol, částí nebo celku vzdělávacího systému. Zahrnuje hodnocení vzdělávacích procesů, hodnocení vzdělávacích projektů, hodnocení vzdělávacích výsledků, hodnocení učebnic aj.“ (Průcha, Walterová, Mareš 2003 s. 154 – Pedagogický slovník).

Pedagogická evaluace je také disciplína pedagogiky (relativně nová). Klíčové pojmy pedagogické evaluace jsou **kvalita a efektivita vzdělávání**. Vědecká disciplína pedagogická evaluace se zabývá zejména metodami, kterými lze kvalitu a efektivitu vzdělávání objektivně hodnotit, měřit a porovnávat (Průcha 2000 s. 125 - 126).

Předmětem zkoumání pedagogické evaluace jsou následující oblasti:

- Evaluace vzdělávacích potřeb: Hodnotí se, co potřebují subjekty vzdělávání.
- Evaluace vzdělávacích programů: Analýzy vzdělávacích programů, projektů a plánů pro školní i mimoškolní vzdělávací zařízení
- Evaluace edukačních prostředí: Hodnotí se hmotné prostředí (např. vybavení pomůckami, hygienické podmínky, estetická kritéria aj.) i psychosociální prostředí – např. třídní klima či klima školy
- Evaluace výuky: Evaluace průběhu reálné výuky
- Evaluace vzdělávacích výsledků: Srovnávání vědomostí a dovedností žáků
- Evaluace na základě standardů: Hodnocení vzdělávacích výsledků prostřednictvím předem stanovených kritérií - seznamu výkonů, kterých by mělo být prostřednictvím vzdělávání dosahováno
- Evaluace činnosti a produktivity škol (viz. níže Evaluace vnější)

(Průcha 2009 s. 125 – 129)

Evaluace vnitřní - autoevaluace školy

Stručně by se dalo říci, že autoevaluace školy je soustavný proces hodnocení, ve kterém škola (školské zařízení) shromažďuje údaje o všech hlavních aspektech fungování školy (z hlediska naplňování kurikula, vzdělávacích výsledků, školního klimatu aj.), které se vyhodnocují pro účel zlepšení fungování a efektivnosti školského (vzdělávacího) zařízení. (Kasíková, Vališová 2007 s. 321).

Autoevaluace se často provádí pomocí různých technik (např. pomocí anket, dotazníků (pro učitele, žáky i rodiče), sociometrických testů a srovnávacích didaktických testů, analýzy kurikulárních dokumentů školy aj).

Evaluace vnější

Z vnějšku se souhrnným posuzováním a hodnocením škol zabývá v České republice instituce Česká školní inspekce ČŠI (orgán Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy MŠMT). Zajímavostí je, že například ve Finsku byl úřad, který by odpovídal svojí povahou České školní inspekci zrušen, a jeho evaluační úlohu převzali rodiče, přičemž se finské školství dlouhodobě hodnotí jako velmi kvalitní.

Česká školní inspekce hodnotí průběh, podmínky a výsledky vzdělávání žáků a studentů, jsou-li v souladu se vzdělávacími programy, je-li dosahováno stanovených vzdělávacích cílů, a zdali je dodržován školský zákon. Výsledkem školní inspekce je zveřejnění inspekční zprávy, která hodnotí komplexně dané vzdělávací zařízení. Inspekce

může navštívit školu na základě svého plánu, ale také na základě stížnosti či na popud zřizovatele. Komplexním hodnocením vzdělávání se vedle ČŠI (v kontextu výzkumné činnosti) zabývají také CERMAT - Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, NÚOV - Národní ústav odborného vzdělávání a VÚP - Výzkumný ústav pedagogický. (Kasíková, Vališová 2007 s. 321).

V České republice pracuje na žebříčku hodnocení středních škol Ústav pro informace ve vzdělávání. Pracuje například s ukazateli:

- úspěšnost absolventů u přijímacích zkoušek
- náročnost maturitní zkoušky (před aplikací státních maturit)
- vylučování ze studia
- rozsah výuky v oblasti cizích jazyků a práce s výpočetní technikou
- prestiž školy

(Průcha 2000 s. 129)

Zajímavé jsou v kontextu evaluace kapitoly v knize Jana Průchy *Moderní pedagogika* (2002) – 9.2.1 *Realizované evaluace vzdělávacích výsledků českých škol* a 9.2.2 *Úroveň vzdělávacích výsledků českých škol*.

Úkoly:

1. Pokuste se na internetu (popř. v literatuře) najít nějaké prostředky vnitřní evaluace škol a zjistěte, jakými oblastmi hodnocení se zbývají.

Použitá (a současně doporučená) literatura

KASÍKOVÁ, H; VALIŠOVÁ, A. *Pedagogika pro učitele*. Praha : Grada, 2007.

NEZVALOVÁ, D. Pedagogická evaluace In *RVP Metodický portál – inspirace a zkušenosti učitelů* [<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/963/pedagogicka-evaluace.html/>].

PRŮCHA, J.; WALTEROVÁ, E.; MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-631-4.

PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky*. Praha : Portál, 2000. ISBN 80-7178-399-4.